

Kedves Heffner Anna!

Örülök, hogy megtisztelte figyelmével tanulmányomat, bár még jobban örültem volna, ha annak szakmai részére, mondanivalójára reagál. Szívesen vitatkoztam volna arról, hogy miként lehet a közoktatás fejlesztését hatékonyabban megoldani.

Sajnálom, hogy kritikusi sorait nem küldte el nekem, pedig akkor bizonyára eleget tehettem volna helyreigazítási kérésének. Annál is inkább, mert Önnek szinte mindenben igaza van. Az Ön kifogásaira tételesen, helyreigazításul tehát:

1. Elismerem, hogy a PSZM és a KFA párhuzamosan létezett és létezik mindmáig. Kár, hogy 1992-ben csak az év végén született döntés a nem tudni mekkora összeg, nem tudni milyen alapon történt felzetásról, hogy az 1993-ban meghirdetett KFA-pályázatokra a pályázók nem kaptak pénzt, s hogy 1994-ben meg sem hirdették a KFA-pályázatokat. Kijelentem tehát, hogy a KFA létezik, csak nem látszik.

2. Elismerem, hogy nem az MKM hozta létre a PSZM-et, csak a parlament által jóváhagyott forrásból, a „Közoktatás-fejlesztési szakmai programok” elnevezésű címzett támogatásból „*Andrásfalvy Bertalan* megbízást adott *Zsolnai József*-nek, az OKI főigazgatójának a *Zsolnai* által koncipiált szakmai program (...) kivitelezésére” (Ön írja).

3. Elismerem, hogy a PSZM Projekt megszületésekor az Iskolafejlesztési Központ által nyílt levélben közzétett tiltakozás nem a rendszer működőképtelenségét jelezte. A valós tény az, hogy a rendszer igen jól működött és működik ma is – bárki tiltakozik vagy mond bármit arról, hogy a közoktatás fejlesztésére rendelkezésre álló pénzüsszeg fele felett egy országos állami kutató-fejlesztő intézet főigazgatója által felkért kuratórium és egy, az Intézet szervezeti egységét képező iroda diszponál.

4. Elismerem, hogy *Kupa Mihály* és *Zsolnai József* között semmilyen alku nem volt és nem lehetett. Készséggel kijelentem, hogy mivel az alku szó nyílt piaci viszonyokra enged utalni, annak használata e helyütt félrevezető. *Kupa Mihály* csak „Elismerte a program értékeit és kész volt a program megvalósulását 1992-ben 200 millió forinttal támogatni.” (*Zsolnai József*: *Mindentudók-e a szocialista neveléstudósok? Köznevelés, 1992/17. 10. old.*)

5. Elismerem, hogy a PSZM-ről az idézett szervezetek pozitív véleményt adhattak, és nem érte kritika a projektet. Kár, hogy nem keresték jobban a kritikai, segítő észrevételeket. Készséggel elismerem, hogy a kritizált mondat a PSZM létrejöttének módját bíráló, 1992-es Nyílt levelünk utólagos megideologizálása, amennyiben a pocsék idő a meteorológus előrejelzésének ideológiai következménye.

6. Elismerem, hogy nem felel meg a valóságnak az az állításom, hogy a „PSZM működése (...) az eredeti helyzethez képest valamelyest kedvezőbben alakult”.

7. Elismerem, hogy a PSZM Projekt a kiadásra érdemes kéziratokat sorra megjelentette. Azt is elismerem, hogy nem tudok válaszolni arra, hogy ha csak a kézirat megírását segítette volna a PSZM, akkor hány pályázó jelentkezhett volna sikerrel a piacon, mivel szerződéseiket így nem köthették meg Önökkel. Különösképp nem tudok válaszolni arra, hogy vajon mi lett volna, ha a PSZM évi 200 millió forintja bekerült volna a közoktatásba mint vásárlóerő, és a programpiacot (nem kéziratok megjelenését) segítette volna kialakítani.

8. Elismerem, hogy az „egyszemélyi döntések, zsebből zsebbe való átcsoportosítások lehetőségek mindenfajta kontroll nélkül” szövegrész félreértés adhat okot. Itt természetesen nem a PSZM és az OKI viszonyára utaltam, hisz e viszonyról nincs információ. Egészségtelennek tartom azonban ma is, hogy a pénzügyminiszter meggyőzése után a parlament egy nem nevesített közoktatás-fejlesztési

keretet hagy jóvá, majd a művelődési miniszter az összeg közel felét *Zsolnai József* kurátorsága alá helyezi egy olyan program támogatására, amelynek rövidített változatát egyetlen szakmai fórum (MTA Pedagógiai Bizottsága) vitatta meg, és amelynek – Ön szerint igen pozitív – véleménye *Zsolnai József* idézése szerint így szól: „A vitatott dokumentummal kapcsolatban a bizottság vitáján számos szakmai fenntartás merült fel (...), ezért a bizottság feltétlenül javasolja a dokumentum széles szakmai körben való megvitatását” (*Zsolnai J.* idézett Köznevelés-beli cikke).

9. Elismerem, hogy a PSZM Projekt alkuratóriumai kipróbáltatták a nyertes pályaműveket, tanfolyami projekteket, és a PSZM a „kiforrott projektet (annak szakanyagaival és szakembereivel együtt) kiköszvetítette az egyes megyékbe” (az Ön szavai). Véleménykülönbség kettőnk között abban van, hogy Ön ezt pozitívumnak, én pedig az egyközpontú fejlesztés koncepciója miatt problémásnak tekintem. Erről szól a tanulmány, aműgy.

A PSZM Projekt rengeteg új értéket adott a közoktatásnak, de úgy gondolom, hogy van jobb, más mód a fejlesztés finanszírozására. Őszintén remélem, hogy a helyreigazítások után érdemi vitát is folytathatunk valamikor. Addig is munkájához jó egészséget és sok sikert kívánok!

Budapest, 1994. október 6.

Üdvözlettel,
HORVÁTH ATTILA

Kedves Horváth Attila!

Sajnos, nem állt módomban kézirat állapotában olvasni az Ön tanulmányát, így a helyreigazítási kérelmemnek csak a szerkesztőségen keresztül tudtam érvényt szerezni. (Azaz nem kerültem abba kedvező helyzetbe, mint amibe Ön, hogy még megjelenés előtt reflektálhat az általam írottakra.)

Az Ön által publikált fejlesztési koncepcióval nem kívántam vitába bocsájtkozni. (Úgy gondolom, e téren is sokféle alternatíva megférhet(ne) egymás mellett a praxisban.) A helyreigazítás műfaját választottam, mert csak az állt szándékomban. Az írásomra reflektáló soraival nem kívánok vitába szállni. Egyik pontjából azonban kitűnik, hogy nem egy dologról beszélünk. Ön az MTA Pedagógiai Bizottsága által véleményezett „A magyar közoktatás minőségi megújításának szakmai programja” rövidített változatáról, én a MTA Pedagógiai Bizottsága által véleményezett Pedagógus Szakma Megújítása Prjektéről írtam. És az a vélemény – mint olvashatja a helyreigazításomban megjelölt forrásban: igen pozitív. Mindkettő vélemény egyazon bizottságtól származik, csak közel másfél év eltéréssel.

Budapest, 1994. október 25.

Üdvözlettel,
HEFFNER ANNA

Megjegyzés

Heffner Anna és Horváth Attila vitájával kapcsolatban szerkesztőségünk az alábbiakat jegyzi meg: Elvben örülnünk kellene, hogy Horváth Attila 1994/9-es számunkban megjelent A fejlesztés piaca és a piac fejlesztése című cikke „vitát kavart”, hiszen minden folyóirat szereti ha olvasói reflektálnak a megjelent írásokra. Örömrünkbe igencsak üdöm vegyül amiatt, hogy a fejlesztési modellek mibenlétéről szóló vita helyett csak helyreigazítást és levélváltást olvashatnak olvasóink. Reméljük, hogy Horváth Attila cikkének nagyon is markáns megfogalmazásai írásra, érdemi vitára ösztönzik az általa képviselt fejlesztési paradigmáktól eltérő koncepciót valló kutatókat.